

umění...)). Je možné, že procesy specializace a fragmentarizace, jimiž tyto disciplíny v posledních letech procházejí, jsou jedním z důvodů, proč se jejich souhrnné historické podání nenabízí nijak samozřejmě. Na druhou stranu pojmy, metody a praktiky užívané humanitními disciplínami mají navzájem mnoho společného, k tomuto jejich sdílenému zázemí se pak v posledních letech přidává i nutnost obhájit svůj význam a status. Z tohoto pohledu je snaha o nový pohled na dějiny humanitních věd – takový, který zahrne nejen jejich vzájemné vztahy, ale i vztahy s vědami přírodními a sociálními a obecnější kulturní a sociální kontext vědeckého poznání – více než žádoucí.

První z řady konferencí, konaná v roce 2008, byla věnována ranému novověku, druhá pak přechodu k moderním humanitním vědám kolem roku 1800. Letošní setkání se zaměřilo na konec devatenáctého a dvacáté století. Otevřela jej Lorraine Daston (Institut Maxe Plancka pro dějiny věd) přednáškou o epistemických ctnostech humanitních věd, zejm. o rozdílu a vývoji vztahu mezi požadavky na objektivitu a nestrannost v historiografii; Glenn Most (Scuola Normale Superiore, Pisa) věnoval svou *keynote* vývoji specifické metody bádání o pramenech zvané *Quellenforschung*; Jo Tollebeek z Katolické univerzity v Lovani se věnoval „domáckosti“

humanitních věd kolem roku 1900 – totiž skutečnosti, že přes výraznější snahu o vědeckost, profesionalitu a akademičnost se v této době stále výzkum a často i výuka odehrávaly v soukromí domácností učenců.

Jednotlivé přednáškové panely se pak zaměřily jak na vnější aspekty humanitních věd – jejich vztahy s přírodními a sociálními vědami i proměny jejich společenského postavení – tak na vazby mezi jednotlivými humanitními disciplínami, metodami a praktikami. Pozornost věnovaná vztahům mezi evropskými a mimoevropskými – zejména asijskými – formami vědění a jejich klasifikaci a organizaci byla zatím spíše jen okrajová, avšak dost možná naznačuje orientaci příštího setkání.

///// zpráva z konference /////

Wissenschaftskommunikation, Utopien und Technikzukünfte. Interdisciplinární workshop. Karlsruhe (Německo), 26.–28. září 2012.

Radim Hladík

Ve dnech 26.–29. září 2012 se na půdě německého Karlsruher Institut für Technologie (KIT – Technologický institut v Karlsruhe)

konalo setkání „Wissenschaftskommunikation, Utopien & Technik-zukunft“ („Komunikace vědy, utopie a technologické budoucnosti“). Kromě výměny názorů a poznatků v uvedených tematických oblastech bylo smyslem workshopu navázání spolupráce mezi juniorskými badateli Filosofického ústavu AV ČR a hostitelské instituce. Většina dalších účastníků workshopu byli doktorandi a postdoktorandi z celé řady německých univerzit, vedle České republiky však také přijeli zástupci z Itálie a Španělska; komunikačními jazyky byly němčina a angličtina. Tato zpráva si klade za cíl ukázat na příkladě vybraných příspěvků, že komunikace vědy a komunikace o vědě představují perspektivní badatelská témata, a zároveň naznačit, že se jedná o široké pole s velkým interdisciplinárním potenciálem.

Andreas Bohn, nastávající děkan Fakulty humanitních a sociálních věd KIT, se svým příspěvkem konceptuálně zabýval interdiskursivitou vědecké komunikace, jež je výsledkem střetávání a setkávání různých aktérů v této oblasti. Bohn zároveň oznámil založení nového oboru vědecké komunikace na své fakultě, který tento akademický rok začíná svou pilotní verzí. Komunikace vědy se tedy jeví jako obor s potenciálem dalšího šíření a propojuje badatele z různých vědních oblastí.

Autor této zprávy a Jan Balon z Kabinetu pro studium vědy, tech-

niky a společnosti při FLÚ AV ČR na workshopu prezentovali tematické okruhy projektu „Literární technologie vědy“, který se zaměřuje na to, jak historicky a kulturně proměnlivé literární postupy, techniky a styly psaní formují podoby vědění a epistemologická kritéria. Vystoupení bylo koncipováno především tak, aby účastníkům workshopu představilo možné směry spolupráce, ať už projektového, výzkumného, nebo publikačního rázu.

Kromě těchto projektově zaměřených příspěvků byly představeny i různé perspektivy na vědeckou komunikaci. Matthias Kohring (Mannheim) zastupoval empiricky orientované bádání a referoval o výzkumu zpravodajství o vědě v médiích, jehož funkci v tomto případě nespátňuje v mediaci, nýbrž kontextualizaci. Výzkum, podložený šetřeními mezi vědci a novináři a obsahovou analýzou mediálních obsahů, je založen na tezi, že intenzita a forma zpravodajství o vědě se odvíjí od charakteristik výzkumné práce a normativních očekávání věřejnosti. Konceptuální rovinou se naopak zabýval Xavier Insausti (San Sebastián), jenž hovořil ve zvané přednášce o obrazech a metaforách vědy a techniky v myšlení frankfurtské školy a argumentoval, že i přes svůj většinou dystopický charakter, zůstávají nadále aktuální.

Jiné příspěvky se zabývaly průniky mezi vědou a fikcí. Například

Cosima Wagner (Frankfurt nad Mohanem) přednesla příspěvek o technologických budoucnostech, v němž si všimla transformace fikce v technologické perspektivy na příkladě vývoje nové generace robotů pro každodenní život v Japonsku. Angela Gencarelli (Bonn) se v příspěvku nazvaném „Neviditelné částice“ věnovala problému reprezentace a komunikace částicové fyziky v románové tvorbě německé spisovatelky Irmtraud Morgner, v jejichž textech se objevovaly úryvky z odborných článků jako estetické, ale zároveň interpretačně obskurní prvky.

Ačkoliv tyto a další příspěvky pocházely od badatelů z různých oborů a celé škály univerzitních pracovišť, všechny účastníky spojovalo přesvědčení, že ve vývoji vědy a techniky samotné hraje komunikace vědy sama důležitou roli. Alokace veřejných i jiných zdrojů se ve stále větší míře odvíjí od schopnosti vědců přesvědčit veřejnost a další partnery o smysluplnosti svého snažení a vědění, jež vytvářejí. Ačkoliv vědecký diskurs pracuje s oborovými rejstříky a terminologií, ve chvílích, kdy je vědecké poznání komunikováno cílovému publiku, hranice vědeckého diskursu se rozšiřují a přecházejí od expertních doporučení pro tvůrce politik přes takzvanou popularizaci vědy až po novináře informující o vědeckých výsledcích a zá-

bavné reprezentace vědy v médiích. V těchto hraničních oblastech vědeckého diskursu se věda a technika setkávají s veřejností, která diskutuje jejich dopady v diskursu o vědě. Zároveň věda a technika stimulují imaginaci kulturních producentů a sama se stává objektem fikce. Vize technologické budoucnosti se mohou přiklánět k modernistické víře v technologický pokrok, ale často – a možná stále častěji – se stává zdrojem obav a úzkosti umělecky ztvárněných v dystopických románech a filmech. Témat pro spolupráci v rámci humanitně orientovaných přístupů k vědě a technice tedy existuje mnoho, což workshop v Karlsruhe přesvědčivě ukázal.